

Prometeusz na obrazie Heinricha Fügera

PROMETEIZM

Prometeusz

– według mitologii greckiej
tytan (i twórca pierwszego człowieka!),
który wbrew woli bogów
wykradł i podarował ludziom ogień.
Został ukarany- przykuto go do skały Kaukazu,
a ogromny orzeł
codziennie wyjadał mu odrastającą w nocy wątrobę.
Uwolnił go Herakles.

PROMETEIZM

– postawa charakteryzująca się szlachetnym poświęceniem samotnej jednostki dla dobra ogółu;
bunt i sprzeciw wobec sił ograniczających ludzką wolność (bogowie, Bóg, zły los, fatum)
podjęty pod wpływem współczucia wobec pokrzywdzonych, okupiony cierpieniem, a często życiem bohatera.

**Konrad
w Wielkiej Improwizacji
przypomina
mitycznego Prometeusza.**

Cechy postawy prometejskiej Konrada

- Bunt przeciw Bogu wyrastający z przekonania, że Stwórca nie darzy człowieka miłością i zsyła na niego cierpienie;
- Przeświadczenie o własnej wyjątkowości i sile, które mogą uszczęśliwić ludzkość;
- Miłość do narodu;
- Gotowość do poświęcenia się, przekonanie, że dzięki własnej ofierze Polska zostanie uratowana.

Konrad a Prometeusz

Podobieństwa:

- Nie chce stać w szeregu ludzi godzących się ze swym losem. Jest buntownikiem.
- Improwizacja jest **krzykiem jednostki cierpiącej**, wątpiącej w boską opatrzność, a ponadto reprezentującej cały naród.
- Motywacją jego protestu jest **współczucie i miłość do ojczyzny (u Prometeusza do całej ludzkości)**.

Różnice:

- Gardzi przeciętnością i słabością.
- Z góry zakłada, że jego słowa zostaną odrzucone przez zwykłych śmiertelników, więc kieruje przeciwko nim pogardę i lekceważenie.
- Protest bohatera jest to bluźniercza „zachcianka” jednostki pysznej, dumnej, opętanej przez złe duchy, która pragnie jedynie władzy.
- Konrad wyznaje wprost, jakie ma zamiary wobec swoich „bliźnich”:
„Co ja zechcę, niech wnet zgadną,
Spełnią, tym się uszczęśliwią,
A jeżeli się sprzeciwią,
Niechaj cierpią i przepadną”.

Konrad jako bohater romantyczny

- Indywidualista gardzący pospolitością;
- Jednostka wybitna, nieprzeciętna, geniusz, artysta;
- Człowiek o skomplikowanej osobowości i bogatym życiu wewnętrznym;
- Osoba tajemnicza, niejednoznaczna (oscyluje między dobre i złem), wewnętrznie rozdarta, przeżywa wewnętrzny konflikt;
- Zdolny do wielkich czynów (poświęcenie dla Ojczyzny), ale i do wielkich grzechów (walka z Bogiem);
- Buntownik, nonkonformista;
- Bohater tragiczny, zmuszony do dokonywania dramatycznych wyborów;
- Samotnik, nierozumiany przez otoczenie, izolujący się z własnego wyboru;
- Kierujący się uczuciami, nadwrażliwy, przeżywający silne namiętności;
- Szaleniec doświadczający odmiennych stanów świadomości.

Theodoor Rombouts, *Prometeusz*

Horace Vernet, Polski Prometeusz, 1831

